

մեզ մզուժ կրնան տալ աւելի աշխատելու և յառաջդիմելու:

Յետոյ, բնական է անշուշտ, որ մարդ վհատի երբ շարունակ տայ և փոխարէնը չ'ստանայ. բայց մենք պէտք է տանք մեր ազգին, այն գիտակցութեամբ որ մեր տուածին փոխարէնը չենք կրնար շուտով ստանալ: Երբ անմիջական արդիւնք չսպասենք չենք վհատիր:

Դանք այժմ ինքնազարգացման:

Մենք, պէտք ենք զմեզ հետզհետէ և օրէ օր աւելի զարգացնել. ինչ որ ալ ըլլայ, մեր ասպարէզը, մեր արուեստը կամ արհեստը, մենք մեր կարողութիւնները պէտք է մշակենք: Ամէն անցնող օր մեր իւրաքանչիւրին վրայ նոր ձիւք, նոր արժանիք, նոր կարողութիւն, նոր առաքիչ-նութիւն պէտք է աւելցնէ:

Պէտք է որ բարոյապէս, մտաւորապէս և ֆիզիքապէս հետզհետէ աւելի զարգանանք: Ամէն դաշտի մէջ պէտք է մարզունք և զարգանանք և աշխատինք տիպար քաղաքացիներ ըլլալու: Իր ազգին օգտակար չի կրնար ըլլալ նա, որ իր անձին օգտակար չէ կրցած ըլլալ:

Մեր արժանիքները ու կարողութիւնները պէտք է բազմապատկենք ոչ թէ անձնական փառքի համար, այլ մեր ազգին փառքին համար: Մենք փոքր ազգ մեծ ազգերու կողքին պէտք է որ փայլինք: Այն ատեն կրնամ ըսել զրամէն շատ աւելին տուած կ'ըլլանք մեր ազգին, անոր փառքն ու պատիւը աւելցնելով:

Մեր արտակարգ կարողութիւններով և արժանիքներով պէտք է բաղձալի տարր մը ըլլանք ու նկատուինք ամէն ազգերու մօտ: Երբ տիպար քաղաքացիներ ըլլանք մեզ հիւրընկալող ազգերուն, զմեզ պատրաստած կ'ըլլանք մեր հայրենիքին համար:

Ահա այսպէս է, ըստ իս, որ ամէն հայ կրնայ գործնականի վերածել իր ազգասիրութիւնը:

Կ. ՄԻՀՐԱՆԵԱՆ

Երուսաղիմ

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Հ Ո Գ Ն Հ Ա Ն Գ Ի Ս Յ

ԵՐԱՆԱՇԵՆՈՐԸ Տ. ԹՈՐԳՈՍ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ
ՄԱՀՈՒՆԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

Փետրուար 9-ի Կիրակիին հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտամունք կատարուեցաւ, Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ, ի հանդիստ հոգւոյ մեծանուն Պատրիարքին Ս. Աթոռոյ, Երջանկայիշատակ Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքի, իր մահուան երկրորդ տարեկիցին առիթով:

Ս. Պատրարգի միջոցին քարոզեց Տ. Նորայր Վերք, «Զի ի հուր փորձի ոսկի, և մարդ՝ ի բովս տառապանաց» բնարանով, Տառապանքին ազնւացնող, զտող ու զօրացնող հանգամանքը վեր հանեց կենդանի օրինակներովը Աստուածաշունչի և Հայկեան Պատմութեան տիպար գէթերուն: Ու նոյն շաւիղէն, տառապանքի կրակին մէջէն իր հաւատքին ամրոցը կերտած իր հոգիին ազնուականութիւնը ձեռք բերած անձնեքն մէկը իրիկ ներկայացուց Հանգ. Տ. Թորգոմ Սրբազանը, որ զիտցաւ փոխանակ խոստափելու, զիմագրաւել կեանքին զփութարութիւններն ու տառապանքները, իր Եկեղեցիին ու ազգին նուիրելով ամենաընտիր բաժինը իր որով ու մտքի արգասիքներուն:

«Հայր մերքէն վերջ կատարուեցաւ հոգեհանգստեան միհայուք պաշտօն, հանդիսապետութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Ս. Պատրարգի աւարտումէն յետոյ ամբողջ Միաբանութիւնը և աշակերտութիւնը, ծանրագնաց և երկարածից թափօրով ի գլուխ ունենալով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ուղղուեցան Ս. Փրկիչ, Լուսահոգւոյն հողակոյտին ուխտի երթալու: Ս. Թարգմանչաց Նախակրթարանի երկսեռ ուսանողութիւնը երկու գիծով բացաւ՝ մէկը վարժարանի սալայատակին երկայնութեամբ, ուրիշ տանջէր թափօրը, հոծ բազմութեամբ ժողովուրդաւոր սաները երգեցին ուխտի երգը Դուրեան Սրբազանի՝ «Եթէ զիս տանիս» թափօրին մէջէն կը տարուէր խաչածն պսակ մը: Նախակրթարանի բարձրագոյն երկու դասարանները և ուսուցչական խումբը միացան թափօրին, երկու ծաղկեպսակներով, մինչև հողադամբան: Հոն ևս կատարուեցաւ հոգեհանգստեան կարգ, որմէ յետոյ, Եկեղեցւոյ խորհրդին առիւնէն, խօսեցաւ Հոգ. Տ. Արթուր Վերք. յիշեցնելով Թորգոմ Սրբազանի անձին պակասով զգացուած խորունկ վիշտը Միաբանութեան և համօրէն ազգին: Յետոյ ներկայացնելով Սրբազանին անձին հմայքը, ըսաւ. «Սիրելի զիտցաւ որուն համար մանաւանդ սիրուեցաւ. իր հոգիին բացառիկ որակը, իր մտքին բազմազան շնորհները, սիրելի դարձուցեր էին զինք, այն խոր ու լուրջ սիրով, որ հիացումը կը ծնի: Լայն էր քայքայ ին իր սիրտը, Միաբանութեան երէց անդամներէն և բարեկամներէն սկսեալ մինչև կարմալանջ փոքրիկները Ս. Թարգմանչաց. «Ս. Յակոբցիները, ինչպէս ինք կը սիրէր կոչել:

Ու այս ժողովուրդն ալ որ եկեր է այսօր հաս, և որ բացակայ է, մեկէ աւելի կապերով կը յիշէ այնքան շնորհներով հարուստ անոր անձը: Իր խօսքերը չեն կրնար մոռցուիլ բոլորին մտքէն: Ազգ, եկեղեցի, խղճմտանք, բարոյական, բանք՝ որոնք չըմանակները կազմեցին իր մասնաւորին: «Կրօնի հոգին ու ազգին սէրը» ու ասանց «սերտ հրապոյրը», սեւեռուն երազը մնաց միշտ, բանաստեղծի իր հոգիին:

Կը յիշէք անշուշտ իր խոհուն ու բարութեամբ աղուորացած աչքերը, իր պատկառանք ազդող ու հիացում պարտադրող կերպարանքը, երբ կը խօսէր հայրապետական իր գանձէն:

Սիրով մտիկ կ'ընէինք զինք, որովհետեւ իր խօսքերուն մէջ չունէր կար, դարձը կար ամբողջ:

Թորգոմ Սրբազանին կենդանագրին հիմնական գիծերը զժառար է ճշգրտելոյ անով որ անոնք անքան մօտիկ են մարդոց միջինը կազմող, բայց յաւերժական ընդհանուր գիծերուն: Եւ կէ չէր վախճար մանուկը, իր թեկերը բանալու և դայն գրկելու համար, աղքատը, որբայրին անոր կը զիմէին, իրենց սրտերը բանալու համար, անկէ հաճոյք կը զգային մեր ազգին մշտաւորականները, որոնք կը փնտէրին միշտ իր խօսքը, իր ընկերութիւնը, մտերմութիւնն ու թելադրանքը: Զէր ճնշեր իր չըմանակին վրայ, Թորգոմ Սրբազան ամենուն կը պատկանէր, ու այս պարագան կը բացատրէ իր ժողովրդականութեան ընդարձակ նշարագիրը:

Ազգը անոր վարչադիտութեան վստահեցաւ նուրբ ու բարձր պաշտօններ, ու իր սրտին համազարկին թելադրականութեամբ կը յաջողէր ու կը յաջողէր այնպիսի գործեր ուր ուրիշներ ձախողեր էին: Սրտով կը մօտենար մարդերուն, պարագաներուն, գիտէր բանալ սրտերուն ամուր կզպուած դռները, գիտէր պարագային համեմատ գտնել իր ըսելիքը, ու այդ իսկ պատճառաւ կ'անցնէր իր խօսքը փաշտաններէ մինչև շինականները: Ու այս մասնակի վիճակը, թոյլ տրուել մեզ որակել, մեծ մարդու արժանիքը երևաւ տարի անցած է իր մահէն ասդին, ու ոչինչ տօգունած այս ամենը, մեր սիրտերը կ'սկծաւ գին կ'ողբան զինք և իր հողակոյտին կը բերեն իրենց էն ազնիւ զգացումները:

Ինչ փոյթ թէ իր գերեզմանը չունի տակաւին կոթող, իր գերեզմանի կոթողին տեղ ինք իր ազնուական հոգիին շնորհներով կեցած է: Անտեսանելի իր անձին արձանը կը խօսի մեզի այս հողակոյտին մէջէն: Երանի՜ թէ գալիք օրերուն ալ խօսէր ան իրիկ հրաւեր՝ շարունակելու համար անաւարտ մնացած տեսիլքի ճամբան: Խո՛ւնիկ ու արցո՛ւնք յիշատակիկ խորանին, Սրբազան Հայր...»

Ապա, Բարեկնո՛ր Տիրացու Դրանիկ Սրկ, Ղազարեանը արտասանեց Հոգեւոյն Սրբազանին «Ազօթը փան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ» քերթուածը: Ու ժառանգաւոր սաներու երգած Դուրեան Սրբազանի «Խաչը» քերթուածէն վերջ, Մխարանութիւնը նոյն հանգիստութեամբ փանք վերագարձաւ:

Տ Ո Ն Ա Կ Ա Ն Ք Ե Ի Բ Ե Մ Ա Ա Կ Ա Ն Ք

* 2 փետ. Կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ Բարողեց Տ. Գեորգ Վրդ., «Քանզի գլուխ պատուիրանին սէր է» բընարանով: Յայց տուաւ թէ սիրով սարսած կեանքին մէջ՝ հանդէպ անձին սրէն բին, բնկերին, կը փառաբորուի Աստուծոյ անունը: Եւ յորդորեց մայրերը որ սիրոյ պատու իրանին մէջ մեծցնեն իրենց մանուկները:

* 9 փետ. Կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ, ի հանգիստ հոգւոյ Հանուցեակ Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքի, որուն մահուան երկրորդ տարեիցն էր: Բարողեց Տ. Նորայր Վրդ., «Զի ի հուր փորձի ռակի, և մարդ՝ ի բովս տառապանաց» բնարանով: Յայց տուաւ թէ սխալ է տառապանքէ խուսափիլ, քանի որ անիկա, կրակին նման, կը դաւէ, կը դորացնէ, կ'ազնուացնէ, կը որբացնէ մարդուն հոգին: Եւ, Աստուածաշունչի ու Հայ կեանքի մեծ դէմքերը ներկայացուց իրեն մեծագոյն տառապողները: Եւ այս շարքին աւելցուց նաև զմեր անոր՝ որուն հոգեւոյն ի հանգիստ կը մատուցուէր այսօր Ս. Պատարագ:

* 23 փետ. Կիր. — Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ: Բարողեց Տ. Սերովբէ Վրդ., «Ի վերջնում աւուր տօնիս...» Յիսուս աղաղակէր և ասէր՝ որ ծարաւի իցէ եկեսցէ առ իս և արբցէ՝ բնարանով: Մինչև վերջին այս տօնը Յիսուսի քարոզութիւններուն մէջ միշտ զգացուած է խաղաղ լեշտ մը, սիրտիարար, քաջակերող ոգի մը, սակայն հակառակ այս ամենուն, կոյր էր մնացեր ժողովուրդը, ուստի ձայնին մէջ զայրոյթ մը զրած, Յիսուս կուտայ իր կտակը — «Որ ծարաւի իցէ եկեսցէ առ իս»: Մարդիկ միշտ զժբախտ են եղած երբ անտեսած են Աստուծոյ սէրը, Աւետարանի ուղղութիւնը, երկնքի ձայնը, իրենց կեանքին զարգացման միջոցին:

— Երեկոյին, հանգիստաւորապէս կատարուեցաւ նախաժամակը վարդանանց Զօրավարաց, Ժառանգաւոր սաներուն տօնը լինելով, ինչպէս է Ս. Ստեփանոսինը Սարկաւազաց, տօնին շարականները իրենք երգեցին, իրենց կողմէ և իրենց մէջէն ընտրուած դասապետներուն առաջնորդութեամբ:

* 24 փետ. Բշ. — Տօմ վարդապետաց Զօրավարաց: Պատարագեց Ժառ. Վարժարանի և Ընծայարանի Տեսուչ՝ Լոգ. Տ. Եղիշէ Վրդ. և քարոզեց, Աւետարանէն բնարան անելով՝ «Լոգին է կենդանարար, մարմին ինչ ոչ օգնէ» խօսքը: Հաւատոսեց թէ, Աւարայրը մեր մէջ ճակատամարտ ըլլալէ վեր և առաջ, սրբարան մըն է: Հերոսներ ըլլալէ աւելի, սուրբեր են վարդանանց ռազմիկները: Յայց տուաւ ստուգութիւնը վարդանանց ուղղութեան որ հետամուտ եղաւ հոգեկանին, սրբութիւններուն ազատագրման, ու նայեցաւ ապագային, կարենալ ըլլալու համար հայելին և ուղեգիրը մեր պատմութեան:

* 27 փետ. Եշ. — Տեսնընդառաջ: Տեսանընդառաջի տօնին առթիւ Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ: Բարողեց Տ. Արթուր Վրդ., «Անդ արձակեալ գիս Տէր ի խաղաղութիւն»

քնարանով, ներկայացուց Սիմեոն ծերունին իր-
րև պատկերը անանհանջ յոյսին, որ հաւատքին
լոյսովը գիտէ սպասել իր սակի երազին կատար-
մանը, հակառակ իր մէջ և իր չուրջը կատարուող
փրկուածներուն։ Ու մազթանքներ բրաւ որ մեր
ազգին մէջ ևս չպակսին ծերունիներ իրենց ժո-
ղովուրդին փրկութեան սպասող, և մայրեր՝ ու-
րոնք ծնին իրենց ազգին պարծանքն եղող դա-
ւակներ։

✱ 28 փետր. Ուր. — Համաձայն իրաւական
սովորութեան Ս. Պատարազը մատուցուեցաւ Ա.
տորոնց Ս. Մարկոս եկեղեցիին մէջ, ուր քարո-
ղեց Տ. Շաւարշ Վրդ., Նեկեման Ստորիի գրաւա-
դին պատմութեամբ, զղջումի, սրբութեան և հա-
ւատքի գասեր հանելով, Մեծ պահքը կանխող
այս օրերուն իրեն նախապատրաստութիւն։

✱ 2 Մարտ կիր. — Բուն բարեկեցիկ։ Մեծ
պահք չըջանի առաջին խորանափակ Ս. Պատա-
րազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ. զպրապետու-
թեան պաշտօնը վարեց Ս. Աթոռոյս Լուսաբարա-
պետ Գեր. Տ. Կիրակ Մ. Վրդ. իւրայշիւան, վտ-
ղընջական սովորութեան համաձայն։

✱ 6 Մարտ եչ. — Մեծ պահք երեկոյեան
Հսկումի քարոզներուն բացումը կատարեց Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հայրը։

✱ 8 Մարտ Շր. — Մերոյն Թեոդորոսի գորովարին։
Երէկ՝ նախատեսակի արարողութիւնը, այսօր ևս
ժամերգութիւն և Ս. Պատարազը մատուցուեցաւ
ու պաշտուեցաւ Ս. Թորոս եկեղեցիին մէջ։

— Երեկոյին, ամբողջ Միաբանութիւնը, զը-
խաւորութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, «Հրո-
շափառ»ով հանդիսաւոր մուտք գործեց Ս. Յարու-
թեան Տաճարէն ներս, ապա երեկոյեան ժամեր-
գութիւն կատարուեցաւ Հայոց Վերնատան մէջ։

✱ 9 Մարտ կիր. — Բ. Կիրակի Մեծ պահք։ Ա-
ռաւօտեան ժամերգութիւնը և Ս. Պատարազը
պաշտուեցաւ Ս. Յարութեան Տաճարի Հայոց Վեր-
նատան մէջ։ Եւ յետ Ս. Պատարազի՝ մեծահա-
ղէս թափօր, Բրիտոսի Ս. Գերեզմանին չուրջ
երիցս դարձմամբ, հանդիսապետութեամբ Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հօր։

✱ 13 Մարտ եչ. — Երեկոյեան Հսկումին քա-
րոզեց Տ. Շաւարշ Վրդ., «Տուն իմ տուն աղօթից
կոչեցի, և զուք արարէք զնա այլս աւաղա-
կաց» քնարանով, բացատրեց թէ ինչ զգացումով
պարտին աղօթաւորները կանգնել Աստուծոյ խո-
րանին առջև, և թէ ինչ լըջութեամբ, զգաստու-
թեամբ և ինքնամոխիւմով կենցաղավարել Աս-
տուծոյ տան մէջ։

✱ 16 Մարտ կիր. — Անաւակի Կիրակի։ Ս. Պա-
տարազը մատուցուեցաւ Ս. Հրեշտակապետաց
եկեղեցւոյն մէջ, քարոզեց Տ. Պարոյն Վրդ., ցոյց
տալով որուն առակին այմեկութիւնը, քանի
որ մեղքը և զղջումը իրողութիւններ են ամէն
դարու համար։ Ապա առանձին վերլուծեց նրկա-
րագիրները՝ Հօր՝ իրրև իր հայրական պարտակա-
նութիւնները կատարող անձի մը. Կրտսեր որդ-
ւոյն՝ իրրև երիտասարդի մը որ գոհացում կ'ուզէ
իր տենչերուն, երէց որդիին՝ իրրև հաշիւի մար-
դու, որ սակայն չի մտածեր Հօր մը զգացումներու

մասին՝ կորսուած իր մէկ սրդին գտնելուն առի-
թով։ — Ս. Պատարազի աւարտումին կատարուե-
ցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն Ս. Աթոռոյս հաւ-
գուցեալ դիւանապետ՝ Տիար Կարապետ Նուրեանի
հոգւոյն, անոր մահուան տարեկիցին առթիւ։

✱ 18 Մարտ Դչ. — Երեկոյեան Հսկումին քա-
րոզեց Տ. Շաւարշ Վրդ., «Եթէ ոչ աղաշխարի-
ցէք և զուք կորնչիջիք» քնարանով, ըստ թէ
արկածով մեռնողներու մասին պէտք չէ մրտա-
ձենք թէ անոնք արժանի էին այդ պատուհասին,
վասնզի, արկած մը կապ չուէր աստուածային
մտօրինութեան հետ։ Տառապալից է կեանքը,
ուստի արթուն պէտք է ըլլանք մեր պարտաւա-
րութեանց և պարտականութեանց մասին։ Տա-
ռապանքը ընդհանուր երեւոյթ մըն է կեանքի
բոլոր մարգերուն մէջ հաւասարապէս։

✱ 19 Մարտ Դչ. — Առաւօտեան ծաշուն,
կանանց քարոզը խօսեցաւ Տ. Գեորգ Վրդ., բա-
ցատրելով խղճմտանքին զերը մարդոց կեանքին
և գործերուն մէջ, իրրև ուղղիչ, առաջնորդ և
դատաւոր։ Յիշելէ վերջ խղճի սէր միտ գեմքերը
Աստուածաշունչի, յորդորեց մայրերը ըստ Աս-
տուծոյ կամքին մեծցնել իրենց դաւակները, որ-
պէսզի կարենան մաքուր խղճով ներկայանալ
Գերագոյն Դատաւորին առջև։

✱ 23 Մարտ կիր. — Տճեսի Կիրակի։ Ս. Պա-
տարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ, թէ և ըստ
սովորութեան կարգադրուած է որ Տնտեսի Կի-
րակիին Ս. Պատարազը մատուցուի Համբարձման
սարկին վրայ, բայց անձրևոս և աննպաստ եղա-
նակին պատճառաւ, ուրիշ Կիրակիի մը յետա-
ձգուեցաւ ատիկա ի Ս. Յակոբ քարոզեց Տ. Պոսկ
Վրդ., ցոյց տալով թէ Յիսուս իր առաքններուն
մէջ ոչ միայն լաւ այլ նաեւ յոռի տիպարներ մատ-
նանիլ կ'ընէ, անոնցմէ ևս «բարի պտուղներ
քաղելու համար։ Անիրաւ տնտեսին նենգամտու-
թիւններէն աւելի գոյլեց անոր հնարամտութիւ-
նը, իմաստութիւնը՝ ելք մը գտնելու իր տաղնա-
պալի կացութեան։ Բարոզէն ուղղակի վերջ,
գոհարանական աղօթք կատարուեցաւ, հրահա-
գին համաձայն Մեծին Բրիտանիոյ վեհ. Թագա-
ւոր-Կայսեր ձօրձ. 2-ի, աշխարհի խաղաղու-
թեան, և այն բոլոր բարիքներուն համար, զորս
Աստուած պարգեւեց պատերազմի այս տարինե-
րուն, Բրիտանական Կայսրութեան հովանիին
ներքեւ ապրող ժողովուրդներուն։

✱ 26 Մարտ Դչ. — Ծաշուն ժամանակ կանանց
քարոզը խօսեցաւ Տ. Նորայր Վրդ., «Եւ ընդ քո
խիկ անձն անցցէ սուր» քնարանով, ներկայա-
ցուց Ս. Կոյսի կրած տառապանքը իրրև ծան-
րագոյններէն զորս մայր մը կրնայ զիմազորաւել,
վասնզի մեծիկան թագին փոխարէն տեսաւ
փուշէ պոսակին ծանրութիւնը անոր ճակտին։
Կորդորեց մայրերը, Ս. Կոյսի օրինակով, ունենա-
լու առաքնութիւնը համբերատարութեան և
հաւատքի, հանելու համար իրենց բարի փա-
փաքներուն կատարման։

✱ 29 Մարտ Շր. — Միաբանութիւնն ամբողջ,
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր զխաւորութեամբ,
«Հրաշափառ»ով հանդիսաւոր մուտք գործեց Ս.

Յարութեան Տաճարէն ներս. ապա անոր կից Ս. Դրեգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ պաշտօնեցաւ նախատօնակը Դատաւորի կիրակիին:

* 30 Մարտ կիր. — Դատաւորի կիրակի: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Քրիստոսի Դերեղմանին վրայ. պատարագեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը: Յետ Ս. Պատարագի կատարուեցաւ մեծահանդէս թափօր: Ս. Դերեղմանին շուրջ, հանդիսապետութեամբ պատարագիչ Սրբազան Պատրիարք Հօր:

* 1 Ապրիլ Գշ. — Երեկոյին՝ Հսկումին քարոզեց Տ. Արթուր Վրդ., «Ձի որում շատ թողուցուն, շատ սիրեցէ» բնարանով: Մազկաղինէ Մարիամին զլջումի, անուշահոտ իւղով Յիսուսի դուխն ու սաքերը օծելու միջոցէպը աչքի առաջ ունենալով, ներկայացուց մեղաւոր կնոջ մը կեանքը, որուն վախճանը կորուստ միայն պիտի ըլլար, եթէ չհանդիպէր երկնային վարդապետի մը յանկուցիչ նայուածքին, որուն լոյսին մէջէն, մեղաւորը պիտի դառնար դարերուն յանձնուած սրբունի մը:

* 2 Ապրիլ Դշ. — Ճաշուի միջոցին կանանց քարոզը խօսեցաւ Տ. Շաւարշ Վրդ.: Պատմել յետոյ Յեփթայէի ալջկան զոհուելու միջոցէպը, դասեր հանեց, յանձնարարելով ծնողքները կատարել իրենց ուխտերը զիտակցութեամբ և իմաստութեամբ, և դանձը իրականացնել անձնութեամբ և հոգեւոր:

* 5 Ապրիլ Եր. — Երեկոյեան, ամառնային ժամը երկուքին, (ըստ իրաւական սովորութեան, Տնտեսի կիրակիին պիտի կատարուէր, բայց անձրեւոտ եղանակին պատճառաւ յետաձգուած էր այսօրուան), Միաբանութեան խումբ մը՝ վարդապետը, սարկաւազունը և ժառ. Սաներ, Ձիթենեաց լեռը ելան կատարելու համար երեկոյեան ժամերգութիւն, գիշերային Հսկում և ապա Ս. Պատարագի մատուցում: Համբարձման մատուցում մէջ, Քաղաքական տաղանդներու պատճառաւ, առանց երկար դադարներու կատարուեցան արարողութիւնները, և Միաբանութիւնը վանք վերադարձաւ գիշերուան ժամը 11ին:

* 6 Ապրիլ կիր. — Գալսեանց կիրակի: Միաբանութիւնն ամբողջ՝ ինքնաշարժերու երկար թափօրով, Ձիթենեաց սարը բարձրացաւ, ուր կատարուեցաւ «Հրաշափառ» ի արարողութիւն, և ապա մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ, Համբարձման չրջափակի մեր բաժինին մէջ՝ վրանի ներքեւ: Պատարագեց Հոգ. Տ. Սուրէն Վրդ., եպիսկոպոսական խոյր ի գլուխ, քարոզեց Տ. Եղիշ Վրդ., բնարան առնելով Սաղմոսի սա խօսքը. «Համբարձի զաչս իմ ի լերինս ուստի եկեացէ ինձ օգնութիւն»: Մատնանչեց լեռներու դիրը կրօններու, և մասնաւորաբար քրիստոնէական կրօնի ու անոր հիմնադրի կեանքին մէջ, ըսաւ թէ քրիստոնէութեան աստուածային մասը արտայայտուած ու բնագործած է լեռներու վրայ, երանութեան, թաքոր, Գողգոթա և Համբարձման լեռները այդ իրականութիւնը պարզող դազաթներ եղան. — Ս. Պատարագէն վերջ, Միաբանութիւնը նոյն հանդիսական թափօրով վանք վերադարձաւ:

* 8 Ապրիլ Դշ. — Հսկումին քարոզեց Տ. Նորայր Վրդ.: «Աղաշխարհեք զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից» բնարանով: Յոյց տուաւ թէ եթէ սպասենք ամբողջ մարդկութեան աղաշխարութեան, Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չիրականանայ: Ուստի մեր մէջ պէտք է վնասներ դաշն, մեր կամքը ենթարկելով Աստուծոյ կամքին, թոյլ տալով որ Աստուած թագաւորէ հոն: Եւ այն ատեն Աստուծոյ արքայութիւնը եկած կ'ըլլայ:

* 10 Ապրիլ եշ. — Հսկումին քարոզեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը: «Ձաքէ, փութաւ էջ այտի զի այսօր ի տան քուստ արժան է ինձ ազանել» բնարանով: Յոյց տուաւ թէ մարդիկ պէտք է ձերբազատեն իրենք զիրենք իրենց նախապաշարութենէրէ, նիւթական չահերէ, որպէսզի կարենան ընդունիլ զԱստուած իրենց յարկերէն ներս: Մատնանչեց կարեւորութիւնը զգաստ, պարկեշտ զգացումներուն, կարենալ Հաղորդուելու Աստուծոյ հետ, և սրբութեամբ ուսուելու Զատիկը իրեն հետ:

* 12 Ապրիլ Եր. — Երեկոյին հանդիսաւոր մուտք և «Հրաշափառ» կատարուեցաւ Ս. Յարութեան Տաճարէն ներս, ուր, Հայկական Վերնատան մէջ, պաշտօնեցաւ Մաղկազարդի նախատօնակը:

* 13 Ապրիլ կիր. — Ծաղկազարդ: Առաւօտուն կանուխ ամբողջ Միաբանութիւնը և ժառ. Վրժ. Ուսանողութիւնը Ս. Յարութեան Տաճարը դադրել ժամերգութիւն և Ս. Պատարագ մատուցանելու մեր Վերնատան մէջ: Ս. Պատարագէն վերջ հանդիսաւոր թափօր կազմուեցաւ Քրիստոսի Ս. Գեղեղմանին շուրջ, մամուլէներ և արմաւենիներ ի ձեռին: Մեր թափօրին կը հետեւէին, ըստ իրաւական սովորութեան, Վսպունք և Ասորիներ, իրենք ևս թափօր կազմած: Սոյն հանդիսութիւններէն յետոյ Միաբանութիւնը, խումբ բազմութեան մէջէն, ուղղուեցաւ ի Ս. Յակոբ, որուն երբ մօտեցաւ, թափօր կազմած և «Որ զխորհուրդ քո գալստեան» յարակաւի երգելով մտաւ վանք:

Դուքացէ. — Երեկոյին՝ ի ներկայութեան սահաւթի ուխտաւորաց և համբէն ժողովուրդի բազմութեան՝ յետ մեծաշուք Անդաստանի և մեղեդիներու երգեցողութեան, կատարուեցաւ Դուքացէի խորհրդաւոր արարողութիւնը: Վարագուրուած էին Ս. Յակոբայ Տաճարի քոյր սեղաններն ու մատուռները և տէրուհեական պատկերները, որոնք քացուցան հաւատացեալ ժողովուրդէն խնդրամատոյցներու կողմէ: — Հոգ. Տ. Շաւարշ Վրդ. նախ խօսեցաւ Ազունիէի թափառանքին ի նպատակ Հանգուցեալ Տ. Թորգոմ Պատրիարքի նախաձեռնութեամբ անօրինուած հանգանակութեան գործի նպատակին մասին, և ապա կարգաց անունները վարագոյրները քացող հաւատացեալ խնդրամատոյցներուն: Բացման յուզիչ արարողութիւնը կատարեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, առնթեր ունենալով Տ. Պօսկ Վրդ. և Տ. Զաւէն Արեղան: — Այս տարի ևս կատարուեցաւ թոքախտաբուժարանի ի նըպատ հանգանակութիւնը. երկ-երկու վարդապետներ կեցած էին եկեղեցւոյ երկու զանգերուն առջև զրուած պնակներուն զլուխը. զոյացած

գոհացուցիչ գումարը պիտի ղրկուի գործածուելու իր նպատակին։

* 15 Ապրիլ, Աւագ Երեւանքի. — Այս տարի Աւեսման Տօնը Ս. Զատիկին հանդիպած ըլլալով, կարգադրուած է այսօր կատարել Աւետման Տօնը։ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Աստուածամոր Տաճարին մէջ։ «Հրաշափառ»ին նախագահեց Տ. Գէորգ Վրդ.։ Զատիկի Տաղաւարի առիթով Սրբոց Թաղմանչայ վարժարանի երկուսուսանողութիւնը և ուսուցչական կազմը Գեթսեմանիի ձորը իջան և Ս. Հաղորդութիւն առին։ Ս. Պատարագի միջոցին քարոզեց Հոգ. Տ. Արթուր Վրդ., «Ահաւասիկ կամ աղախին Տեառն, եղիցի ինձ ըստ բանի քում» բնաբանով, Ներկայացուց պատմութեան մէջ սխալ ըմբռնումը կնոջ զերի մասին, մանաւանդ քրիստոնէութենէն առաջ, որ զիտացաօդազորով այդ արհամարհուած գործիքը, ընելու համար դաշն քաղաքակրթիչ աղակի Մայրութիւնն է կնոջ կոչումը, և Ս. կոյսը ընտանեկան որբութեան և մայրութեան իբրև տիպար ցոյց տուաւ։ Կ'անցնի կիներ բոլոր կը մնայ մայրը, Աղգերը մեծ են, երբ մեծ մայրեր կը ծնին մեծ դաւակներ։

* 17 Ապրիլ, Աւագ Հինգեաքի. — Առաւօտուն՝ յետ ժամերգութեան, կատարուեցաւ Ապաւառողաց արծակիւմ կարգը, օրմէ յետոյ մէկ ժամուան զաղարէն ետք մատուցուեցաւ Աւագ Հինգեաքի Ս. Պատարագը, զոր մատուց Գեր. Տ. Արտաւազ Սրբեպոս. Սիւրմէեան, որ երէկ ուշ ատեն անակնկալօրէն վանք էր ժամանած, մեր մէջ անցընելու համար Զատիկական չըջանի խորհրդաւոր օրերը, փոքրիկ տեղան մեծ բաղմութիւն մը և փառ. Վրժ. Բաւանդութիւնը հաղորդուեցաւ Քրիստոսի Մարմնոյ և Արեան մեծ խորհուրդին։

Յետ միջօրէի, ժամը 4ին տեղի ունեցաւ Ոսնայաւայի կարգը։ Մայր Տաճարին մէջ, Դասին մէկ մասին մէջ աթոռներ դետեղուած էին բարձրատիճան պաշտօնականներու և Եւրոպացի հիւրերու համար։ Ոտնալուայի կարգը կատարեց Տ. Արտաւազ Սրբեպոստոյան։

Նոյն օրը ժամը 5.30ին, եկեղեցական յատուկ թափօր կազմուեցաւ Ս. Հրեշտակապետաց Եկեղեցին, որ կը նկատուի Փրկչի Առաջին բանքը, և ուր կը գտնուի նուիրական Զիբեմիճ՝ որուն կապուած է Փրկիչը, զէպի Ս. Փրկչի վանքը որ է Կոյախիա քահանայապետին տան տեղը, և ուր կը ցուցուի Փրկչի երկրորդ բանքը։

— Երեկոյեան ժամը 8ին 1.30 կատարուեցաւ Խաւարման զիբեմի պաշտամունքը։ Դիշերային քարոզը խօսեցաւ Գեր. Տ. Արտաւազ Սրբեպոս.։ Համեմատեց Հին Ուխտէն Արքայանի զօնը, նոր Ուխտի մեծ զօնին՝ Յիսուսի խաչելութեան հետ. երբ քարոզ տեւած էին երկու զօներուն ալ զոհաբերման և Աստուծոյ շնորհիւ վերադարձի, այսինքն չարչարանքի, խաչելութեան և փառաւոր Յարութեան իրադարձութիւնները, եզրակացուց թէ Աստուծոյ վրայ դրուած հաւատքին շնորհիւ էր որ Սառա և Մարիամ վերստացան իրենց դաւակները։ Սրտազրաւ վերջարանով մը միտքաբեց հայ մայրերը, ըսելով, եթէ անոնք սպասե-

ցին գաղափարի մը համար զոհուող իրենց դաւակներուն որոնք չլիւրադարձան, միւս կողմէ սակայն անոնք ունեցան ցեղին անմահութեան յոյսը իրենց դաւակներուն զոհաբերումով։

* 18 Ապրիլ, Աւագ Ռերար. — Առաւօտուն կատարուեցաւ Խաչելութեան կարգը. Կրկոյնին Թաղման նախատուակը, Պատարագուած էր յատուկ զերեղման մը Մայր Տաճարի Դասին կեդրոնը, զարգարուած ծաղիկներով, մոմեղէններով և այլ թանկարժէք իրեղէններով։

* 19 Ապրիլ, Աւագ Շաքար. — Առաւօտեան ժամը 9ին, Աւագ-Թարգման Տ. Հրազդան Արեւայի և Ս. Յարութեան Տաճարի Խալամ դռնապաններու ընկերակցութեամբ, քանի մը վարդապետներ գացին պաշտօնապէս բանալու Ս. Յարութեան Տաճարի դռները։

Ժամը 10.30ին համայն ելաւ պաշտօնական թափօրը, զխաւորութեամբ Գեր. Տ. Արտաւազ Սրբեպոստոյան, ներկայ էր խուան բաղմութիւն ժողովրդեան։ Ժամը 12ին կատարուեցաւ Գերեղմանի զօնին կնքման արարողութիւնը Հայ և Յոյն երկու վարդապետներու ձեռքով։ Յունաց թափօրէն ետք մեր լուսաւորման Տ. Մուշեղ Վրդ. Յունաց Պատրիարքին հետ միասին քակելով կնքը, Գերեղման մասն, Հայ և Յոյն «լուսակիր»ները — աշխարհական դասէ — Գերեղմանի աջ ու ձախ կողմերը բացուած փոքր լուսամուտներէն մատուցուած նուիրական լոյսը տարին իւրաքանչիւրը իր թափօրի հանդիսապետին։ Մեր «լուսակիր»ները ձեռքէ ձեռք փոխանցելով, վայրկեան մը ժամանակի մէջ հասցուցին լոյսը վեր՝ մեր Վերնատունը, ուր Ս. Գերեղմանին նայող պատշգամբէն, թափօրապետ Սրբազանը օրհնեց Գերեղմանին շուրջ հաւաքուած հանդիսականները։ Ապա լուսաւորման Տ. Մուշեղ Վրդ. եպիսկոպոսական խոյր ի զուլին, նախագահեց թափօրին, որ լոյսերու մէջ օգևորուած, սրտեռանդն կը թնդացնէր մեծ Աւետիքը՝ «Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց»։

Քրիստոսի Գերեղմանին շուրջ, Հայտններու և Ասորիներու հետեւորդութեամբ, ետադրած այս թափօրէն վերջ ամբողջ Միաբանութիւնը և Ժողովուրդը, երկարածիկ թափօրով ու երգեցմամբ նուիրական լոյսը հետը բերելով եկաւ վանք, ուր Ս. Յակոբեան Տաճարի բակին մէջ սպասող ժողովուրդը վառեց ի ձեռին ունեցած իր մոմեղէնները։ Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին կատարուեցաւ ձըրադալոյցի խորհրդաւոր ու տղաօրիչ իրիկնադէմի պատարագը։

* 20 Ապրիլ, Զաւիկ. — Դիշերուան ժամը 2.30ին Միաբանութիւնը խմբովին Ս. Յարութեան Տաճարը իջաւ, պաշտելու համար Ս. Զատիկի գիշերային ժամերգութիւնը, «Հարց»ին, եկեղեցական դասը, շուրջառաղպետ, մոմեղէններ ի ձեռին, վար իջնելով Վերնատունէն, կը շարունակէ յաջորդ մասը ժամերգութեան, Գերեղմանի շուրջ թափօր դառնալով։

Ս. Գերեղմանին վրայ մատուցուեցաւ ապա Ս. Պատարագ, Պատարագից և քարոզեց Գեր. Տ. Արտաւազ Սրբեպոս.։ Մասնանշեց թէ ինչպէս

որ բնութեան, իրերու, բոյսերու և ամէն կարգի երևոյթիներու մէջ անհրաժեշտօրէն պէտք է բան մը, մաս մը կորսուի, ջնջուի, սպառի, կանգնելու, աղբը յնելու, շինելու համար եւրիշ մը, նոր մը, այնպէս ալ անստեղծաբային անօրինութեանց իրադարձման համար անհրաժեշտ էր որ Յիսուս խաչուէր ու մեռնէր: Իրը դիտանք մեռելի, այն ատեն միայն պիտի կարենանք ապրիլ:

Ս. Պատարագէն վերջ Միաբանութիւնը վանք վերադարձաւ: Ճամբան թափօր կազմած, «Բրիտանոս յարեալ ի մեռելոց» և «Այսօր յարեալ» երգելով ամէնքը բարձրացան Պատրիարքարանի լուսազարդ դահլիճը, ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ընդունեց Յարութեան աւետիսը, և օրհնեց ներկաներն ու ամբողջ ազգը, խաղաղութիւն մաղթելով հանաւր աշխարհին:

Երեկոյին մեծաշուք անդաստան տեղի ունեցաւ Ս. Յակոբեանց վանքի մեծ բակին մէջ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան, որ լեցուցած էր բակն ու շրջակայ տանիքները: Հանդիսապետն էր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը:

✱ 21 Ապրիլ Բշ. — Բ. or Ս. Ջանկի: Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ պատարագեց Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիսկոպոս, բարոզեց Տ. Արթուր վրդ., «Ո՛ւր եղիք զին... չէ՛ աստ, այլ յարեալ» ընաբանով: Մատնանչեց Գրիստոսի անձին, անհատներու, ընկերութեան և ազգերու կեանքին մէջ իբրև ներգործող ուժ մը, որ գերեզմաններու մէջ չի փակուիր, և դարձրել չեն կրնար զայն մաքուր: «Ընթանալը, ըստ, ճշմարտութիւնը բարեւու ետև արգելափակեցին: արդի քաղաքակրթութիւնը զայն թնդանօթներու և ուսմբերու մէջ կը խեղդէ. բայց վերջնական յաղթանակը ճշմարտութեանն է»:

Ս. Պատարագի աւարտումին մեծահանդէս թափօր տեղի ունեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ, հանդիսապետութեամբ Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիսկոպոսի որ Կենաց փայտի մատունքը պարփակող ճաճանչը ի ձեռնին կ'օրհնէր հաւատացեալները, վարդապետները իրենց ձեռքին ունէին սրբոց մատունքներ պարունակող աջեր: Թափօրի վերջաւորութեան, Սեղանին վրայէն երգուեցաւ «Ճանապարհ և ճշմարտութիւն» երգը, ու հանգիստապետ Սրբազանը «Առաջնորդ կենաց և յոյս փրկութեան» աղօթքով և օրհնութեամբ փակեց զատկական շրջանի այս տարուան հանգիստութիւնները:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

✱ 5 Փետր. Դշ. — Կէսօրէ առաջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը այցելեց, Պաղեստինի Հելլենական Ընդհ. Հիւպատոսին:

✱ 11 Փետր. Դշ. — Եգիպտոսի վեհ. Ֆարուք Ա. Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Գեր. Լուսարարապետ Հօր, յետ միջօրէի, շնոր-

հաւորական այցելութիւն տուաւ քաղաքիս եգիպտական Հիւպատոսին՝ ի Բինք-Տէյլլիտ Օթէլ՝ ուր այս առթիւ տեղի կ'ունենար պաշտօնական ընդունելութիւնը:

✱ 26 Փետր. Դշ. — Կէսօրէ առաջ, քաղաքիս Ռաւմանական Ընդհ. Հիւպատոսը այցելեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

✱ 27 Փետր. Եշ. — Կէսօրէ վերջ, Պաղեստինի վեհ. Բարձր Գամիսէրի Ազնուաշուք Տիկինը՝ ընկերակցութեամբ քաղաքիս վեհ. Կառավարչին և անդիւիացի բարձրատիման ղլմաւորականներու այցելեց Ս. Յակոբայ Մայր Տաճարը:

✱ 15 Մարտ Եր. — Կէսօրէ վերջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, իր հետ ունենալով Գեր. Լուսարարապետ Հայր Սուրբը, այցելեց տեղւոյս Իրանեան Հիւպատոսարանը, շնորհաւորելու Իրանի վեհ. Բիղա Շահ Բէհէշվիլիի նշնդեան տարեդարձը:

✱ 17 Մարտ Բշ. — Կէսօրէ վերջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Գեր. Լուսարարապետ Հօր, ներկայ գտնուեցաւ Երուսաղէմի վեհ. Կառավարչի կողմէ ի պատիւ Ամերիկեան Ընդհ. Հիւպատոսին տրուած թէյասեղանին:

✱ 25 Մարտ Դշ. — Կէսօրէ առաջ, քաղաքիս Պելճիքական Նոր Ընդհ. Հիւպատոսը՝ Մր. Բլէման, իր առաջին այցելութիւնը տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

✱ 28 Մարտ Ուր. — Կէսօրէ առաջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Գեր. Լուսարարապետ Հօր, և Աւագ-Թարգման Լոգ. Տ. Հրազդան Աբեղայի, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ քաղաքիս Պելճիքական և Զէյթունիական Հիւպատոսներուն:

✱ 7 Ապրիլ Բշ. — Ս. Աթոռոյս Լուսարարապետ Գեր. Տ. Կիւրեղ Ծ. վրդ. Տ. Մ. Իսրայէլեան, Կէսօրէ առաջ, ուղևորեցաւ զէպի Ս. Էջմիածին, իբրև ներկայացուցիչ-պատուիրակ Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան, մասնակցելու համար Ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան համագլխային ժողովին: Ս. Աթոռոյս մէջ, Փոխ-Լուսարարապետ նշանակուեցաւ Լոգ. Տ. Գէորգ վրդ. ծանաղեալ:

✱ 14 Ապրիլ Բշ. — Կէսօրէն առաջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, հետն ունենալով առժամայ զիւանապետ Լոգ. Տ. Սերովբէ վրդ.ը, Եւրոպացւոց Ս. Զատկի տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Երուսաղէմի Անկիլքան եպիսկոպոսին, իսկ, նոյն առթիւ շնորհաւորական գիր մը զրկուեցաւ Երուսաղէմի Լատինաց Ս. Պատրիարքին, նկատելով որ ընդունելութիւն պիտի չունենային:

✱ 15 Ապրիլ Դշ. — Կէսօրէն առաջ, Եւրոպացւոց Ս. Զատկի տօնին առթիւ ի զիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Փոխ-Լուսարարապետ՝ Լոգ. Տ. Գէորգ վրդ., ընկերակցութեամբ Լոգ. Տ. Ս. Սուրեն, Տիւրայր, Պոսի վարդապետաց և Աւագ-Թարգման Լոգ. Տ. Հրազդան Աբեղայի և Տիւրացու Սարգիս Սարկաւազի, շնորհաւորական այցելութիւններ տուին Ֆրանչիսկաններու Կիւպուտիային և Յոյն Կաթօլիկաց Փոխանորդին: — Ապա, այցելութիւններ տրուեցան նաև Տորմաթոնի և

Մարտնիթներու վանքերու մեծաւորներուն, և Հայ Կաթողիկոսի Պատրիարքական Փոխանորդին:

* 16 Ապրիլ Գշ. — Երեկոյան, Պէյրուսթէն, Ս. Աթոռա ժամանեց Գեր. Տ. Արտաւազդ Ս. Արքեպիսկոպոս Սիւրմէան, Զատիկան տօներու առթիւ հրաւիրուած ըլլալով Ամեն. Ս. Պատարարք Հօր կողմէ:

* 21 Ապրիլ Բշ. — Կէսօրէն առաջ, հետեւալք այցելեցին Պատրիարքարանս, ի շնորհաւորութիւն մեր Ս. Զատիկ տօնին:

Վսեմ. Բարձր Գոմիսէրի Թիկնապահը և Զիֆ-Սէքրէթարի Օգնական Բուհի Պէյ Ապտէլհատի Երուսաղէմի Անկլիքան Եպիսկոպոսը իր հետեւորդներով:

Հայ Կաթողիկոսի Պատրիարքական Փոխանորդը: Զոյն Կաթողիկոսի Փոխանորդը:

Ասորոց Եպիսկոպոսը իր հետեւորդներով: Երուսաղէմի Փոխ-Քաղաքպետ Եպիսկոպ Էփ. Յարան:

Մր. Լուսթի Ապուստոսն:

* 22 Ապրիլ Գշ. — Նոյն առթիւ այցելեցին հետեւեալք:

Երուսաղէմի Նահանգային Կառավարիչ Վսեմ. Քիլիմ-Բօշ, ընկերակցութեամբ իր օգնականներուն՝ Պ. Պ. Մանթուրայի, Քիլիմի, և ձէմիլ Պէյ Տուխանի: Ասոց կ'ընկերանար նաև ծովային սպայ մը:

Ֆրանչիսկանց Կիւսոյտը, իր հետեւորդներով: Ղապոց Եպիսկոպոսը, իր հետեւորդներով:

Հապէշ Միաբանութեան Մեծաւորը, իր հետեւորդներով:

Մարտնիթներու Փոխանորդը:

Խարթումի Անկլիքան Եկեղեցիէն Կանոնիկոս Պ. Հարրըր:

* 23 Ապրիլ Գշ. — Կէսօրէն առաջ, Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիսկոպոս, ընկերակցութեամբ Միաբանութեան հոգեւորական անդամոց, Սուրբ Զատիկ առթիւ, ի դիմաց Պատրիարքարանիս, շնորհաւորական զոխադարձ այցելութիւններ տուաւ Ղապոց և Ասորոց Եպիսկոպոսներուն և Հապէշ Միաբանութեան Մեծաւորին: — Կէսօրէն վերջ, Պատրիարքարանս այցելեց Ռուս Միաբանութեան Փոխ-Մեծաւորը, ի շնորհաւորութիւն Ս. Զատիկ:

յուսիսը անհրաժեշտութիւն դարձաւ մասնաւորաբար անակնկալ անհանգստութեամբը Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, որ հակառակ իր փափաքին անկարող եղաւ Եկեղեցի իջնել:

Արտաւազդ Արքազան (ինչպէս ակնարկուած է արդէն) Աւագ Հինգշաբթիի, Ս. Զատիկ և Մեծեւոյցի Ս. Պատարագները մատոյց, և հոգեւորապէս մխիթարեց հաւատացեալ բազմութիւնը Խաւարման գիւղերի, Յարութեան առաւօտեան իր սգեորիչ քարոզներով:

Զատիկ յաջորդող շաբաթուան ընթացքին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, տակաւ իր առողջութիւնը վերադառնալով ըլլալով, անձամբ առաջնորդեց Ս. Աթոռոյ Սրբազան հիւրը զէպի Եպիսկոպոսը և իր շրջակայքը: — Ու ժամանակ մը ևս մեր մէջ պիտի ունենանք Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիս. Սիւրմէանը, որ իր ժամանակը կ'օգտագործէ Ս. Աթոռոյ Մատենադարանին մէջ ուսումնասիրելով նոր ձեռագրները, շարունակելու համար իր աշխատանքները բանասիրական ուսումնասիրութեանց կալուածին մէջ: — Այցելութիւններ տուաւ ժառ. Վարժ. Ի և Ս. Թարգմանչաց Նախակրթարանի ուսանողութեանց, ներկայ գտնուելով բոլորին ալ դասաւանդութեանց, որք վերակուած էին, Զատիկ շրջանի արձակուրդին աւարտումովը:

ՀԱՆԳԷՍ ՍՐՈՑՑ ՎՍՐԴԱՆՆԵՐ

Սրոց վարդանանց Տօնին և Բարեկենդանի առթիւ, 1 Մարտ, Շաբաթ երեկոյին, ժառ. Վարժարանի կողմէ, զարոյցի սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ տարեկան թատերահանդէս մը, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր: Ներկայ էր Միաբանութիւնը և հրաւիրեալ բազմութիւն մը: Բեմադրուեցան՝ Ս. — Յ. Օշականի կողմէ գրուած, Ռեյի Ռուսմիր, 1 արար, որուն առաջին ներկայացումն էր. հօն կը պատկերացուէր Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տեսլիքը, և ապա հիմնարկէք՝ Միաբանի իշումով և ոսկի ունեւանով հաստատուած մեր Եկեղեցիին: Բ. — Աւարայի Հիլումը, նոյն հեղինակէն, 1 արար, որ երեք պատկերներէ բաղկացեալ տոսմին՝ «Երբ գիտն մեռնի», վերջընթեր արարն էր, ուր կը ներկայացուի Աւարայի դաշտին վրայ հայ բանակին Ս. Հազորդութեան մօտենալը: Ս. Դեւոնցի և Ս. Վարդանի սրտապնդիչ հառերէն վերջ: Գ. — Թիմաղաշարժ գաւառ մը, 1 արար, Բարեկենդանի Անկլիքան: Այս անգամ ևս, ժառանգաւոր սաները որոշ յաջողութիւններ ձեռք բերին, թէ՛ առաջին երկու լուրջ խաղերուն, և թէ՛ վերջին գաւառական կատակերգութեան ներկայացումին և խաղարկութեան ընթացքին, լաւ մարդուած ըլլալով Պ. Շահան Պէրպէրեանի ցուցմունքներուն համաձայն: Տեսարանները աւելի տպաւորիչ էին, իրենց ճոխ յարգարանքով և լոյսերու ներգաճակ պէտպիսութեամբ: — Յաջորդ օրը կրկնուեցաւ նոյն հանդէսը, յատկապէս անոնց համար, որոնք տեղի ներկայութեան պատճառով չէին կրցած ներկայ ըլլալ նախորդ օրը:

Տ. ԱՐՏԱԿԱՆԻ ԱՐԲԵՊՍ. ՍԻՐՄԷԱՆ ՄԵՐ ՄԷՋ

Սիւրիոյ Հայութեան Հալէպի թեմին ժրջան նախկին Առաջնորդը՝ Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիսկոպոս Սիւրմէան, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրաւերը յօժարակամ ընդունած ըլլալով, քաղաք ժամանեց Ապրիլ 16ի երեկոյան ուշ ատեն: Դասնակցելու համար Զատիկան տօներու առթիւ հատարուելիք եկեղեցական հանդիսաւոր արարողութեանց:

Գեր. Արքազանը իր ժամանակցութիւնը բերաւ հանդիսութեանց, Աւագ Հինգշաբթիէն մինչև Զատիկ երկուշաբթին, նախագահելով նախատեսուած երեկոց և տօներու պաշտամունքներուն, թէ՛ ի Ս. Յակոբ և թէ՛ ի Ս. Յարութիւն: Իր ներկա-